

Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur

1302. MEDDELELSE

Udgivet af
Statens

Planteavlsvulvalg

78. ÅRGANG 9. SEPTEMBER 1976

Statens Forsøgsstation, Tystofte, 4230 Skælskør

Statens Forsøgsstation, Ødum, 8370 Hadsten

Landskontoret for Planteavl, 8260 Viby J.

Frøblandinger til græsmark

Græsmarkernes formål er at bidrage til den bedst mulige sommer- og vinterernæring for kvæget ved at yde gode afgrøder til afgræsning, græsfodring, høberedning, ensilering og kunsttørring.

Den første betingelse for at opnå et godt udbytte af en græsmark er en jævn og tæt plantebestand. I overvejelser vedrørende etablering af gode græsmarker kan anlægges det synspunkt, at ingen blanding af græsarter vil kunne give så højt et udbytte, som den højstedydende art i blandingen kan give i renbestand, hvis den pågældende arts krav med hensyn til optimal dyrknings- og udnyttelsesteknik bliver imødekommet. Dette synspunkt kan til en vis grad støttes af forsøgsresultater. Der etableres da også en del 1-årige og flerårige græsmarker med kun en enkelt græsart.

De klimatiske vækstbetingelser varierer imidlertid betydeligt fra år til år og fra egn til egn. Hertil kommer jordbundsforskelle, der ofte gør sig gældende inden for den enkelte mark. Da græsarterne påvirkes ret forskelligt af såvel naturgivne vækstbetingelser som af dyrknings- og udnyttelsesteknik, kan udlæg af frøblandinger med flere græsarter i stedet for udlæg af en enkelt art i renbestand forøge sandsynligheden for at opnå og bevare en tæt bestand af kulturplanter i græsmarkerne, da bortfald af én græsart i større eller mindre grad kan erstattes af andre arter i blandingen.

Indgår der kløver i en frøblanding, kan markens kvælstofbehov delvist dækkes af de kvælstofmængder, der opsamles af kløverens knoldbakterier. I kløvergræsmarker bliver bestanden af kløver ofte forholdsvis åben i 2. brugsår og senere. Forudsat en nogenlunde tæt bestand af græsser kan et rimeligt udbytte dog opnås ved kvælstofgødskning.

Til afgræsning og græsfodring foretrækkes i almindelighed kløverholdige afgrøder. Kløveren bevirker, at råproteinindholdet kan holdes på et acceptabelt højt og ensartet niveau over en forholdsvis lang periode, og dyrene æder hellere kløverholdige end kløverfri græsmarksafgrøder.

De flerårige græsmarker anlægges oftest alene til græsning, medens sædskiftets kortvarige græsmarker i reglen benyttes både til græsning og slæt. Udlæg af græsmarker alene til slæt, og da navnlig til ensilering, forekommer dog stadig hyppigere.

Ved sammensætning af en frøblanding må der tages hensyn til den fremtidige benyttelsesmåde og græslejets varighed, til jordens beskaffenhed, fugtighedsforhold og kalktilstand og til muligheden for sygdomsangreb på kløveren (nematoder). I græsrigte blandinger til ensilering og høslæt er samtidighed i græssernes skridning af betydning for afgrødens kvalitet, men også arternes holdbarhed ved intensiv benyttelse må tages i betragtning.

Angående de almindeligst anvendte græsmarksplanter skal kort anføres:

Rødkløver anvendes i de kortvarige græsmarker. Der skelnes mellem to typer, tidlig og halvsildig. Tidlig rødkløver bør kun anvendes til 1-årige marker, hvor der under tørre forhold ønskes en tidlig udnyttelse af afgrøden. Den giver oftest et lavt udbytte i 2. brugsår. Halvsildig rødkløver yder også sit største udbytte i 1. brugsår, men holder i reglen ret godt i 2. brugsår, især på jorder med god vandholdende evne. Den kræver ret tidlig afgræsning og slæt for at give god og hurtig genvækst.

Hvidkløver er en flerårig bælgplante, der er fortrinlig til græsning. Den kan svækkes ved sene slæt. Nogle hvidkløversorter er anerkendt til kortvarigt græsleje (K-sorter). De giver almindeligvis gode afgrøder i 1.-3. brugsår.

Andre sorter er anerkendt både til kortvarigt og til flerårigt græsleje (K- & V-sorter). Disse sorter kan med fordel anvendes under alle forhold, og navnlig hvor sædskiftet frembyder fare for angreb af nematoder.

Alsike er egnet til udlæg uden dæksæd på kold og fugtig agerjord og på lav, muldrig eller tørveagtig jord. Varigheden er ofte begrænset til ét brugsår.

Italiensk rajgræs er en tidlig og hurtigvoksende græsart, der også fortsætter væksten længe om efteråret. Arten udvintrer let efter 1. brugsår og bør derfor kun anvendes til 1-årige græsmarker, hvor den er velegnet til hyppige ensileringsslæt.

På jorder med særdeles god vandforsyning kan italiensk rajgræs udlagt om foråret uden dæksæd ved stærk kvælstofgødskning give værdifulde afgrøder fra midtsommer. Efter udlæg i byg kan der om efteråret under normale forhold opnås en god efterafgrøde.

Af italiensk rajgræs findes diploide og tetraploide sorter.

Almindelig rajgræs er en ret varig græsart, som bør anvendes i de fleste frøblandinger. Den er yderig og danner en tæt bestand, men varigheden kan forringes ved stærk kvælstofgødskning og sene slæt i efteråret.

Der skelnes mellem 3 hovedtyper: tidlig, middeltidlig og sildig. Sorter af de 2 førstnævnte typer er mest egnede til slæt. Sorter af sildig type er ret stængelfattige. De er mere egnede til afgræsning end til slæt og har bedre varighed (persistens) end de tidligere typer.

Af almindelig rajgræs findes diploide og tetraploide sorter.

Timothe er en varig græsart, der passer godt sammen med bælgplanter og især egner sig til slæt. Da den er vort mest vinterfaste græs og tåler fugtighed godt, indgår den af sikkerhedsmæssige grunde i næsten alle frøblandinger.

Engsvingel er en ret varig og vinterfast græsart. Den er meget fordragelig i blanding med andre arter og er især anvendelig til flerårige græsmarker, hvor jordbunden ikke er for tør.

Hundegræs er vor mest yderige, flerårige græsart. Den er hårdfør og klarer sig godt både under tørre vækstforhold og ved intensiv produktion med stærk kvælstofgødskning og mange slæt. Den findes i 2 hovedtyper: høslættype og afgræsningstype. Den sidstnævnte er sildigst i udvikling og giver færrest stængler. Hundegræs skrider tidligt, og sætter kun frøstængler i 1. slæt.

Rød svingel er en varig græsart. Den er slidstærk og hårdfør under tørre forhold, men kan også danne et stærkt græstæppe på blød bund. Rød svingel er i renbestand højtydende ved stærk kvælstofgødskning, men klarer sig dårligt i blanding med højt voksende arter.

Engrapgræs er en varig græsart, der benyttes til flerårige græsmarker og først og fremmest bidrager til at bevare en tæt bund. Da arten har underjordiske udløbere, er den bestandig over for tråd, tørke og isslag.

Almindelig rapgræs har kun interesse i varige græsmarker under meget fugtige vækstforhold.

Af alle kløver- og græsarter bør benyttes sorter, der efter afprøvning er blevet optaget på *den danske sortsliste*.

På grundlag af foreliggende forsøgsresultater og praktiske erfaringer har Statens Forsøgsvirksomhed i Planteavl i samarbejde med Landskontoret for Planteavl udarbejdet omstående

forslag til frøblandinger, som er anvendelige under de anførte forhold.

De foreslåede udsædsmængder forudsætter, at såning foretages i vel tilberedt, bekvem, passende fast og passende fugtig jord, så der skabes de bedst mulige spiringsbetingelser.

Vedrørende sammensætning af frøblandinger til andre formål og under specielle dyrkningsforhold anbefales henvendelse til de stedlige planteavlskonsulenter.

Abonnement på meddelelser fra Statens Forsøgsvirksomhed i Planteavl kan bestilles ved indsendelse af abonnementsbeløbet til bladets ekspedition, Statens Planteavlskontor, Kongevejen 83, 2800 Lyngby, postgiro 200 2299, tlf. (02) 85 50 57. Abonnementsprisen er for 1976 25,00 kr. årligt excl. moms. Adresseændring bedes meddelt bladets ekspedition.

NIELSEN & LYDICHE (M. SIMMELKJÆR)
KØBENHÅVN

Trykt i 15.000 eksemplarer.

